

การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

บุญเสริม วัฒนกิจ

22 ก.ค. 2547

180197

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

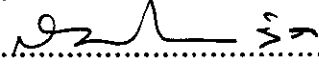
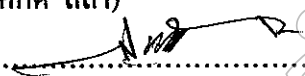
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

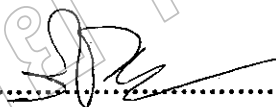
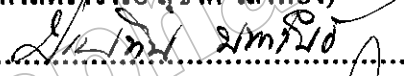
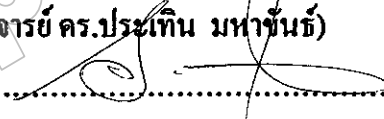
กุมภาพันธ์ 2547

ISBN 974-382-955-5

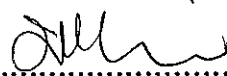
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ บุญเสริม วัฒนกิจ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ .....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)
.....กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุชาติ เดาทอง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า .....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)
.....กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุชาติ เดาทอง)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเท็น มหาจันทร์)
.....กรรมการ
(ดร.จิรา จันทร์กระจ่าง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเท็น ม่วงมี)
วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2544

42911889: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: การแสดงออกทางศิลปะ/ การวาดภาพระบายสี

บุญเสริม วัฒนกิจ: การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี (ART PERFORMANCE BY DRAWING AND PAINTING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PRACHINBURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วิจิต สุรัตน์เรืองชัย, กศ.ด., สมศักดิ์ ถิลา, กศ.ด., สุชาติ เถาทอง, MFA (painting). 167 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-382-955-5

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการวาดภาพคน ด้านการใช้สี ด้านการใช้พื้นที่ว่างและด้านการออกแบบ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบทดสอบการแสดงออกทางศิลปะโดยพัฒนาจากทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) วิเคราะห์ข้อมูลโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าการแสดงออกทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี มีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กขั้นที่ 4 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะเด็กของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ลักษณะการแสดงออกแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการวาดภาพคน ลักษณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามเพศแสดงออกได้มากที่สุด เหมือนกันคือการเน้นความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ทรงผม (ร้อยละ 99.8)
2. ด้านการใช้สี ลักษณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามเพศแสดงออกได้มากที่สุดเหมือนกันคือใช้สีตามความรู้สึก อารมณ์ ความคิดและประสบการณ์ของตน (ร้อยละ 100)
3. ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ลักษณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามเพศแสดงออกได้มากที่สุด เหมือนกันคือการเขียนภาพที่มีลักษณะแบนราบ (ร้อยละ 99.8)
4. ด้านการออกแบบ ลักษณะที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามเพศแสดงออกได้มากที่สุด เหมือนกันคือการออกแบบหรือตกแต่งและใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ (ร้อยละ 99.4)

42911889: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; M.ED. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORD: ART PERFORMANCE/ PAINTING

BOONSERM WATANAKIT: ART PERFORMANCE BY DRAWING AND PAINTING OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PRACHINBURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESSIS ADVISOR: VICHIT SURATREUNGCHAI, ED.D., SOMSAK LILA, ED.D., SUCHAT THAOTHONG, MFA (PAINTING). 167 P. 2004. ISBN 974-382-955-5

The purpose of this research was to study art performance through drawing and painting of Prathomsuksa Six students in the schools under the Office of Prachinburi Provincial Primary Education in the aspects of human figure, color, space and design. The research instrument was developed from the artistic development theory of Viktor Lowenfeld administered by the researcher. The obtained data was finally analyzed by a group of experts and art teachers.

The findings of this research indicated that the expressions through drawing and painting of the subjects showed their performance level of abilities as compared with the fourth stage of the Artistic Development Theory of Viktor Lowenfeld. The details of these visual expression were as follows:

1. Regarding Human Figure, both male and female students performed their visual expression the most with an emphasis on sex difference through clothes dressing and hair style (99.8 percent)
2. Regarding Color, male and female students presented their visual expression the most with an emphasis on was of color according to their feeling, emotion, thought and their own experience (100 percent)
3. Regarding Space, male and females students performed their visual expression the most with an emphasis (99.8 percent)
4. Regarding Design, male and female students performed their visual expression the most with an emphasis on design and decoration based on a use according to its functions (99.4 percent)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความหมายของศิลปศึกษา.....	6
คุณค่าและความสำคัญของศิลปศึกษา.....	8
การแสดงออกทางศิลปะ.....	10
ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพระบายสี.....	12
พฤติกรรมแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี.....	14
จิตวิทยาการวาดภาพของเด็ก.....	18
พัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	19
การสอนการวาดภาพระบายสี.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
งานวิจัยในประเทศ.....	29
งานวิจัยต่างประเทศ.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
กลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ตอนที่ 1 สถานภาพและความสนใจของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	46
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การแสดงออกทางศิลปะ.....	49
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผลการวิจัย.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	73
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	74
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์เครื่องมือในการวิจัย และวิเคราะห์ภาพวาดของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	80
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ภาคผนวก ค การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	100
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพวาดของนักเรียน.....	107
ภาคผนวก จ รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	115
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	167

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
2	แสดงจำนวนและคำร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	46
3	แสดงจำนวนและคำร้อยละของอาณานิคมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	47
4	แสดงจำนวนและคำร้อยละของ อาณานิคมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ...	47
5	แสดงจำนวนและคำร้อยละของทัศนคติต่อการวาดภาพระบายสีของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	48
6	แสดงจำนวนคำร้อยละ ในการให้ความสนับสนุนกิจกรรม การวาดภาพระบายสีของ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	48
7	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการวาดภาพคนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	49
8	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการ ทางศิลปะ ในด้านการวาดภาพคนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศ ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	50
9	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสี ในด้านการวาดภาพคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	51
10	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	52
11	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการใช้สี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามเกณฑ์ ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	53
12	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการใช้สี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศ ตามเกณฑ์ ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์.....	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสีใน ด้าน การใช้สีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตาม เกณฑ์ ขั้นพัฒนาการ ทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 55
14	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสี ใน ด้านการใช้สี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ ตาม เกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 56
15	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการใช้พื้นที่ว่างของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามเกณฑ์ ขั้นพัฒนาการ ทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 57
16	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการใช้พื้นที่ว่างของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกตามเพศ ตามเกณฑ์ ขั้น พัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 58
17	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสีใน ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการ ทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 59
18	แสดงจำนวนและคำร้อยละของลักษณะในการแสดงออกโดยการวาดภาพระบายสีใน ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตาม เพศตามเกณฑ์ ขั้นพัฒนาการ ทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 60
19	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีใน ด้านการออกแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตาม เกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 61
20	แสดงจำนวนและคำร้อยละของขั้นพัฒนาการทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีใน ด้านการออกแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ ตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์..... 62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ลักษณะการวาดภาพคนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศชายอายุ 12 ปี มีลักษณะคล้าย การ์ตูนในโทรทัศน์ แสดงความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้า และทรงผม..... 107
2	ลักษณะการวาดภาพคนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอายุ 12 ปี มีลักษณะคล้าย ตุ๊กตาแสดงความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้าและทรงผม..... 108
3	ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศชายอายุ 12 ปีแสดงลักษณะ การเขียนภาพที่ลักษณะแบนราบ..... 109
4	ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอายุ 12 ปีแสดงลักษณะ การเขียนภาพที่มีลักษณะแบนราบ..... 110
5	ลักษณะการใช้สีของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศชายอายุ 12 ปีแสดงลักษณะการใช้สีตาม ความรู้สึก อารมณ์ ความคิด และประสบการณ์ของคน..... 111
6	ลักษณะการใช้สีของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอายุ 12 ปีแสดงลักษณะการใช้สี ตามความรู้สึก อารมณ์ ความคิด และประสบการณ์ของคน..... 112
7	ลักษณะการออกแบบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศชายอายุ 12 ปีแสดงลักษณะการออกแบบ แบบและใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ..... 113
8	ลักษณะการออกแบบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงอายุ 12 ปีแสดงลักษณะการ ออกแบบและใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ..... 114